

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Ez 37, 1 – 14

Text: Jan 3, 1 – 10

Mezi farizeji byl člověk jménem Nikodém, člen židovské rady. Ten přišel k Ježíšovi v noci a řekl mu: "Mistré, víme, že jsi učitel, který přišel od Boha. Neboť nikdo nemůže činit ta znamení, která činíš ty, není-li Bůh s ním." Ježíš mu odpověděl: "Amen, amen, pravím tobě, nenarodí-li se kdo znovu, nemůže spatřit království Boží." Nikodém mu řekl: "Jak se může člověk narodit, když už je starý? Nemůže přece vstoupit do těla své matky a podruhé se narodit." Ježíš odpověděl: "Amen, amen, pravím tobě, nenarodí-li se kdo z vody a z Ducha, nemůže vejít do království Božího. Co se narodilo z těla, je tělo, co se narodilo z Ducha, je duch. Nediv se, že jsem ti řekl: Musíte se narodit znovu. Vítr vane kam chce, jeho zvuk slyšíš, ale nevíš, odkud přichází a kam směřuje. Tak je to s každým, kdo se narodil z Ducha." Nikodém se ho otázel: "Jak se to může stát?" Ježíš mu řekl: "Ty jsi učitel Izraele, a tohle nevíš?"

Tradiční perikopa na neděli svaté Trojice. Kolikrát jen už jsem na tento text kázal. A stejně si myslím, že mu pořad nerozumím. Jediné, čemu rozumím, je Nikodémova nechápavost. V tom je mi Nikodém velmi blízký. A nejen v tom. Zdá se, že Nikodém, člen židovské rady, není ani moc statečný. Fandí Ježíšovi, ale tajně. Přichází za ním v noci. Pod rouškou tmy. Má strach z reakce lidí. Později se bude snažit aspoň trochu se zastat Ježíše před ostatními farizeji. Bude to o slavnosti stánků, kdy farizeové a velekněží pošlou chrámovou stráž, aby Ježíše zatkla. V té chvíli Nikodém zariskuje a troufne si namítnout: „Odsoudí náš zákon někoho, aniž ho napřed vyslechne a zjistí, čeho se dopustil?“ Sklidí za to však jen odsudek: „Nejsi také ty z Galileje?“ Vždycky se v církvi škatulkovalo a soudilo podle předsudků, jaké jsme si předem vytvořili. Vzpomeňte si, když učedník Filip nadšeně vyprávěl o Ježíši svému kamarádovi Natanaelovi, tak ten ihned jeho nadšení zchladil slovy: „Z Nazareta? Co odtamtud může vzejít dobrého?“ Zbožní farizeové svoji nevěru v Ježíše zdůvodňují slovy: „Uvěřil v něj někdo z předních mužů či farizeů?“ Jinak řečeno, oni věří podle toho, jak věří elita národa. Odmítají Ježíše, protože by je víra v něho před ostatními znemožnila. Více jim záleží na tom, jak budou před lidmi vypadat. Nikodém je v bibli označen jako „jeden z nich“. Ani nevíme, jak silnou roli hrají v naší víře či nevíře sociologické a psychologické motivy. Prostředí, kultura a společnost, uprostřed které žijeme. Přijetí a nepřijetí ze strany těch, které máme kolem sebe.

Nikodém tedy přichází za Ježíšem v noci. Není příliš statečný. I ve svém vyznání se skrývá za všeobecný plurál: „víme....“ Víme, že jsi učitel. Snaží se Ježíšovi zalichotit: „Nikdo nemůže činit ta znamení, která činíš ty, není-li Bůh s ním.“ Ani nevysloví tu ožehavou otázku, která visí ve vzduchu: Je-li za tím vším, co ty, Ježíši, konáš, je-li za tím Bůh, jsi tedy tím Mesiášem, s nímž přijde tolik očekávané království Boží? Jenže, nezlob se na mě, my kolem sebe žádné království Boží nevidíme. Stále nám vládnou Římané, a rozhodně se nezdá, že by všichni lidé konečně dodržovali Hospodinův zákon. Ale Ježíš si je té otázky dobře vědom, protože čteme, že Nikodémovi odpověděl, přestože se Nikodém nezeptal. Ta odpověď zní: „Amen, amen, pravím tobě, nenarodí-li se kdo znovu, nemůže spatřit království Boží.“

Řekněme si, že království Boží znamená jednoduše Boží vládu. Boží vláda, to je to, na co se i dnes lidé pořád dokola ptají: „Proč Bůh něco neudělá. Proč nezasáhne. Proč nevládne tak, aby na světě nebylo zlo. Nevidíme, že by Bůh něco dobrého dělal. A protože to nevidíme, tak Bůh není.“ Ježíš odpovídá: To, že Bůh vládne tomuto světu, to nemůžete spatřit, aniž by se stalo něco s vámi samotnými. Takoví, jací jste, nemůžete spatřit království Boží. Musíte se narodit znovu. Nikodém v tomto bodě projevuje stejnou nechápavost, jako někteří křesťané, kteří si Ježíšova slova vykládají příliš předmětně až mechanicky. Mají za to, že člověk musí něco se sebou podniknout, nějak se polepšit, aby se duchovně znovuzrodil. I ta Nikodémova otázka je docela naivní: Jak se může člověk narodit, když už je starý? To je trochu hloupá otázka. To vypadá, jakoby se snad mladý člověk mohl znovu narodit snáze. Ale to přece také nejde.

Ježíš, v podání evangelisty Jana, používá dost často různé obrazy a přirovnání. Právě kvůli naší nechápavosti mluví raději o tom, co člověk zná ze své lidské zkušenosti. Mluví raději v pozemských obrazech, než aby mluvil nějakou nebeskou řečí. Evangelista Jan často význam takového obrazu objasní tak, že ukáže, jak lze obrazu neporozumět, když se vezme doslova. Často jsme tak svědky humorného nedorozumění, ke kterému v Janově vyprávění dojde. Tak např. žena Samařanka nechápe, kde má Ježíš vědro, a že studna je hluboká, aby jí načerpal živou vodu. Když Ježíš mluví o kvasu farizeů, učedníci myslí, že mluví o tom, jak zapomněli koupit chleba, až jim to Ježíš musí říci po lopatě: „Což nerozumíte, že jsem k vám nemluvil o chlebech?“ A když Ježíš říká: „Já jsem ten chléb živý“, tak se židé přeli: „Jak nám ten člověk může dát k jídlu své tělo?“ Stejně tak nyní Nikodém: „Jak se může člověk narodit, když už je starý? Nemůže přece vstoupit do těla své matky a podruhé se narodit.“ Tady dochází navíc k neporozumění i v tom, že obraz „narodit se znovu“ znamená v řečtině zároveň „narodit se shůry“. Ten obraz můžeme vykládat různě, ale patrně se tím chce vyjádřit, že život v Božím království není něco, k čemu se můžeme dopracovat, co můžeme zde na zemi vybudovat nebo svým úsilím zrealizovat. Boží království je všude kolem nás, ale vstup do něho je darem Boží milosti. Ani dítě nevidí nic z okolního světa, dokud se do něj nenarodí. Obraz narození z vody pak ukazuje k symbolice křtu. Křtěnec, ponořený do vody je doslova „utopen“, aby zemřel hříchu a povstal k novému očištěnému životu s Kristem. A narození z Ducha odkazuje až ke stvořitelskému Božímu dechu, kterým Stvořitel vdechnul člověku život. Člověk přijímá život pod Boží vládou jako darovanou možnost. Je to život, který by člověk sám od sebe nežil. Když žijeme podle Boží vůle, jde o působení Ducha svatého. Tak jako vítr není vidět, ale jsou vidět jeho účinky, tak je tomu s věřícím člověkem. Dělá věci, které by patrně sám od sebe nedělal.

Nikodém jménem nás všech klade Ježíšovi logickou otázku: Jak se to může stát? Ježíš se ale té otázce podiví: „Ty jsi učitel Izraele, a tohle nevíš?“ To znamená, že Ježíš neříká něco zcela nového. Znalec Starého zákona by o tom měl něco vědět. Je to něco známého. Obraz narození z Ducha je vlastně tentýž obraz, který vykreslil už prorok Ezechiel, když viděl údolí plné suchých kostí. Když na ně povál Boží duch, ti mrtví povstali k novému životu. Je to podobenství o naději, o Boží věrnosti až za hrob, o tom, že Bůh nad člověkem neláme hůl, i když se zdá, že zlo nás má zcela v moci. Vidíme-li kolem sebe i v sobě samých jen zlo, hřích a smrt, tak se díváme jen svým přirozeným pohledem. Anebo když se budeme pouze přizpůsobovat tomu, co vidí lidé kolem nás, lidé, kteří Ježíši Kristu nevěří, nemůžeme nikdy spatřit království Boží. Ale Boží duch v nás dokáže probudit zrak víry, takže spatříme i tu Boží vládu nad světem a nad námi. Že spatříme Boží království a vstoupíme do něj. Boží duch má moc nás vyvést z našich temných hrobů, a přivést do pravého odpočinutí, do pravého života. Svět se tím nezlepší jako nějakým kouzlem. Ani nedostaneme růžové brýle, které by všechno přebarvily. Ale kdesi uvnitř nás nalezneme zdroj nezdolné naděje, život deroucí se ven jako při narození, život, který zdolává lidské nezdary, pády, zklamání a hřích. To je to zaslíbení, které smíme číst také u proroka Ezechiele: „A dám vám nové srdce a do nitra vám vložím nového ducha. Odstráním z vašeho těla srdce kamenné a dám vám srdce z masa. Vložím vám do nitra svého ducha; učiním, že se budete řídit mými nařízeními, zachovávat moje rády a jednat podle nich.“ Všude tam, kde se něco takového mezi námi děje, je při díle Duch Boží. To je chvíle, kdy se rozevrou oči slepých a otevrou se uši hluchých. V té chvíli, i uprostřed noci lze spatřit záblesk či spíše svítání Božího království. Nemůžeme to pochopit, nemůžeme to způsobit, ale můžeme se z toho těšit a radovat.

Modlitba: *Pane Ježíši Kriste, přimlouváme se jeden za druhého, a tvé lásce svěřujeme své bližní. Modlíme se za blízké i vzdálené, za známé i neznámé. Modlíme se za oběti přírodních katastrof, za ty, kdo přišli o střechu nad hlavou kvůli přírodním živlům, a zejména za ty, kdo ztratili blízkého člověka. Modlíme se i za oběti lidského hříchu a zloby, za oběti násilných činů. Modlíme se za lidi bezmocné ve svých pokušeních, chycené v sítích všelijakých závislostí a všeho, co ničí jejich život. Modlíme se za ty, kteří se nemohou zbavit výčitek svědomí i za ty, kteří si neuvědomují své viny. Modlíme se jak za lidi, kteří se ve svém životě nevyznají a své životní cesty nerozumí, tak i za ty, kteří mají dojem, že rozumí všemu a všem. Modlíme se za pokoj při setkání různých názorů, kultur, a různých náboženství. Modlíme se za pokoj, mír a smíření ve světě i v našem vlastním srdci. Modlíme se za to, aby **chom** tvé království, které je skryté přítomno mezi námi, zakoušeli skrze víru a skrze obecenství s tebou i s lidmi kolem nás. Dej, ať světlo tvého království vstupuje všude tam, kde dosud vládne temnota. Amen.*